

Осина фабрика

КУПИТИ

Про книгу

Френку лише шістнадцять. Він живе з батьком на віддаленому острові й чекає на повернення свого брата, що втік із психіатричної лікарні. Та й самого Френка важко назвати звичайним підлітком. Єдина його розвага - вбивати. Його жертвами стають оси, миші, тварини і... Про свої вбивства він розказує просто, щиро - так, що мимоволі стаєш на його бік.

КУЛЬТREAD

ОСИНА ФАБРИКА



ІЄН БЕНКС

КСД

КУЛЬТ**READ**

IAN BANKS

**THE WASP
FACTORY**

A NOVEL

ІЕН БЕНКС

ОСИНА ФАБРИКА

РОМАН

**ХАРКІВ
2023 КСД**



Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2023

ISBN 978-617-15-0406-6 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:



Редакція висловлює подяку Тетяні Щегринець за допомогу в роботі над проектом

Перекладено за виданням:

Banks I. The Wasp Factory : A Novel / Iain Banks. — New York : Scribner, 1998. — 184 p.

Переклад з англійської *Геника Беякова*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

Бенкс І.

Б46 Осина фабрика : роман / Ієн Бенкс ; пер. з англ. Г. Белякова. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. — 240 с.

ISBN 978-617-15-0266-6

ISBN 978-0-684-85315-4 (англ.)

Френку лише шістнадцять. Він живе з батьком на віддаленому острові й чекає на повернення свого брата, що втік із психіатричної лікарні. Та й самого Френка важко назвати звичайним підлітком. Єдина його розвага — вбивати. Його жертвами стають оси, миші, тварини і... Про свої вбивства він розкажує просто, щиро — так, що мимоволі стаєш на його бік.

УДК 821.111(411)

© Iain Banks, 1984

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2023

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад, 2017

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2023

Розділ 1. Жертовні Стовпи

Того дня, коли нам сповістили, що мій брат утік, я робив обхід Жертовних Стовпів. Я вже знав — щось мало трапитися; мені розповіла про це Фабрика.

На північному кінці острова, біля зім'ятих решток стапеля, там, де під поривами східного вітру й досі скрипить ручка іржавої лебідки, на дальньому схилі останньої дюни я вкопав два Стовпи. На один із них настромив голову щура й двох бабок, а на другий — чайку та двох мишей. Саме в ту мить, коли я знову насаджував одну з мишачих голів на палю, у вечірнє небо з карканням і гамором злетіли птахи, закружлявши над стежкою між дюнами, у тому місці, де вона проходила поблизу їхніх гнізд. Пересвідчившись, що голова закріплена надійно, я видерся на вершечок дюни, щоб скористатися біноклем.

Натужно крутячи педалі й пригнувши голову, стежкою їхав Діггз, полісмен із міста; колеса його велосипеда частково грузли в піску. Перед мостом він спішився, притулив велосипед до носійних тросів, а тоді підійшов до брами, розташованої посередині розгойданого мосту. Я бачив, як він натиснув кнопку телефону. Якийсь час Діггз стояв, поглядаючи на тихі дюни та птахів, які розсідалися по гніздах. Оскільки я достатньо добре замаскувався, мене він не помічав. Вочевидь, мій батько відповів на дзвінок, бо ж невдовзі Діггз нахилився, сказав щось у решітку мікрофона поруч із кнопкою, штовхнув браму і, перейшовши через міст на острів, рушив стежкою до будинку.

Після того як він зник за дюнами, я ще трохи посидів на вершечку, почухуючи промежину; вітер бавився моїм волоссям, а птахи поверталися до своїх гнізд.

Я дістав із-за пояса рогатку, обрав півдйомовий сталевий снаряд, ретельно прицілився й запустив велику кульку від підшипника по дуговій траєкторії над телефонними стовпами та невеличким підвісним мостом. Із глухим, ледь чутним стуком вона влучила в табличку «Прохід заборонено! Приватна власність», і я усміхнувся. Це був хороший знак. Фабрика не вдавалася до подробиць (лише зрідка), проте я відчував: про що б вона мене не попереджала — це було щось важливе, до того ж я мав погані передчуття; хай там як, але

мені не забракло клепок зрозуміти її натяк і перевірити Стовпи, тож тепер я знав напевне: влучності я не втратив; мої навички нікуди не поділись.

Я вирішив не повертатися додому одразу. Батько не любив, щоб я був удома, коли приїздив Дігґз, та й у будь-якому разі мені ще треба було перевірити кілька Стовпів, доки не зайшло сонце. Підскачивши, я зісковзнув схилом дюни в затінок і, діставшись підніжжя, озирнувся, щоб подивитися на крихітні голови й тушки, які наглядали за північними підступами до острова. На вузлуватих гілках ці шкаралупки виглядали доволі гарно. Дерев'яні кінцівки махали мені прив'язаними до них чорними стрічками, що поволі колихалися під подихом бризу. Я вирішив, що поки нічого аж надто поганого не станеться, а завтра я попрошу Фабрику повідомити мені більше інформації. Як пощастить, можливо, щось розповість батько, а як усміхнеться доля, можливо, це навіть виявиться правдою.

Щойно посутеніло й на небі почали з'являтися зірки, я залишив мішок із головами та тушками в Бункері. Птахи повідомили мені, що Дігґз забрався кілька хвилин тому, тож я побіг короткою дорогою до будинку, у якому, як завжди, світилися всі вогні. Батько зустрів мене на кухні.

— У нас щойно був Дігґз. Але гадаю, тобі про це вже відомо.

Він підставив недопалок своєї товстої сигари під кран із холодною водою, потримав секунду, почекавши, доки коричневий огризок зашипить і згасне, а тоді пожбурих його розмоклі рештки у смітник. Я поклав свої речі на великий стіл і, стелючись плечима, всівся. Батько ввімкнув конфорку під каструлею з супом, зазирнув під кришку, подивився на вариво, а тоді розвернувся й поглянув на мене.

У кухні, приблизно на рівні плечей, висіла хмара сіро-блакитного диму, яку я розбурхав, коли зайшов крізь подвійні двері з заднього ганку. Доки батько свердлив мене поглядом, між нами поволі здійснювалася велика хвиля диму. Посовавшись на місці, я опустил очі й узявся посмикувати опору для зап'ястка своєї чорної рогатки. Я зауважив, що батько мав занепокоєний вигляд, однак він був хорошим актором і, цілком імовірно, просто хотів мене в цьому переконати, а тому в глибині душі мене не полишали сумніви.

— Думаю, буде краще, якщо ти знатимеш, — промовив він, а тоді знову відвернувся, узяв дерев'яну ложку й помішав суп. Я чекав. —

Річ в Еріку.

І я все зрозумів. Йому більше нічого не треба було мені казати. Із того, що я почув, можна було виснувати, що мій єдинокровний брат помер, захворів або ж щось із ним *трапилося*, але я вже знав, що Ерік щось утнув, а була лишень одна річ, яку він міг зробити і яка б настільки розхвилювала батька. Він утік. Проте я нічого не відказав.

— Ерік утік із лікарні. Дігґз приїздив про це сповістити. Вони вважають, що він може з'явитися тут. Прибери речі зі столу! Ми ж уже з тобою про це говорили.

Батько скуштував суп; він досі стояв до мене спиною. Я дочекався, доки тато почне розвертатися, і лише тоді прибрав рогатку, бінокль і лопату зі столу.

— Але не думаю, що йому вдасться дістатися аж так далеко, — незмінним глухим тоном продовжив батько. — Найімовірніше, за день-два його піймають. Я просто подумав, що тобі варто про це знати. На випадок, якщо про це хтось почує й що-небудь казатиме. Візьми собі тарілку!

Я підійшов до шафи, дістав тарілку, а тоді знову всівся на стілець, підклавши під себе ногу. Батько продовжив помішувати суп, запах якого нарешті пробився до мене крізь сигарний дим. Я відчув у животі радісне збудження — наростаюче поколювання й приплив крові. Отже, Ерік повертається додому; це було добре й погано водночас. Я був упевнений, що йому вдасться сюди дістатись. Мені навіть на думку не спало запитати про це Фабрику; він прийде. Мене цікавило лишень, скільки йому знадобиться на це часу й чи не бігатиме тепер Дігґз містом, волаючи на все горло про те, що навіжений хлопець, який *налив собак*, знову опинився на волі, — тримайте своїх псів під замком!

Батько налив мені в тарілку супу. Я почав на нього дмухати, подумки повертаючись до Жертовних Стовпів. Вони були моєю системою раннього попередження й водночас слугували засобом залякування; заряджені й могутні, вони наглядали за островом і відлякували від нього сторонніх. Ці тотеми — мій попереджувальний постріл; побачивши їх, усі, хто наважувався ступити на острів, мали б розуміти, що на них очікувало. Однак, схоже, замість того щоб правити за міцно стиснутий загрозливий кулак, вони постануть привітно розгорнутою долонею. Перед Еріком.

— Я бачу, ти знову помив руки, — сказав мій батько, доки я сьорбав гарячий суп.

Це він так мені допікав. Батько дістав із кухонної шафи пляшку віскі й налив собі склянку. Іншу, з якої, як я здогадався, пив констебль, він поставив у раковину й сів із протилежного кінця столу.

Мій батько високий і стрункий, хоча й дещо сутулий. У нього тонкі, жіночі риси обличчя й темні очі. Він накульгує, і кульгав, скільки я його пам'ятаю. Його ліва нога майже не рухається, і, виходячи з дому, він зазвичай бере з собою палицю. Іноді, коли надворі вогко, йому доводиться користуватися палицею й удома також, і тоді я чую, як він цокотить по голій підлозі кімнат і коридорів; то там, то сям чується глухий стукіт. Лише тут, на кухні, його палиця змовкає; її заглушає плитняк.

Ця палиця — символ того, що Фабрика перебуває в безпеці. Заціпеніла нога мого батька подарувала мені мій храм — теплий простір великого горища, де просто під дахом лежить усілякий мотлох і непотріб, де в косих променях сонячного світла витає пилюка й де мешкає Фабрика — мовчазна, жива й незворушна.

Мій батько не здатний видертися вузькою драбиною на горище; та навіть якби йому це й вдалося, я знаю, що він не зміг би подолати поворот довкола цегляного димаря, яким необхідно пролізти, після того як здерешся по драбині, щоб потрапити на саме горище.

Отже, це місце належить мені.

Припускаю, моєму батькові зараз приблизно сорок п'ять, хоча іноді мені здається, що він набагато старший, і лише зрідка — що, можливо, дещо молодший. Він не каже мені, скільки йому років насправді, тож, з огляду на його зовнішність, я дав би йому сорок п'ять.

— Яка висота цього столу? — несподівано запитав батько, коли я саме збирався піти до хлібниці та відрізати собі скибку, щоб витерти нею тарілку.

Я озирнувся й поглянув на нього, не розуміючи, чому він докучає мені таким простим запитанням.

— Тридцять дюймів, — відповів я й узяв із хлібниці скоринку.

— Неправильно, — радо усміхнувшись, відказав батько. — Два фути й шість дюймів.

Кинувши на нього сердитий погляд, я похитав головою й витер коричневі рештки супу на обідку тарілки. Колись я справді боявся цих

ідіотських запитань, але тепер, попри те що був змушений вивчити висоту, довжину, ширину, площу й об'єм майже кожної частини будинку та всіх речей у ньому, я розумію причину батькової одержимості. Часом, коли в нас бувають гості, мені робиться незручно, навіть якщо приїжджають родичі, які мали б знати, чого можна від нього очікувати. Сидять вони, скажімо, у вітальні, думаючи, чи, бува, не збирається тато їх чимось погодувати, а чи покликав лишень для того, щоб прочитати імпровізовану лекцію про рак товстої кишки або ціп'яків, як він раптом підсідає до когось, озирається довкола, аби пересвідчитися, що всі за ним спостерігають, а тоді змовницьким сценічним шепотом промовляє:

— Бачите оті двері? Вони мають вісімдесят п'ять дюймів, від кутка до кутка.

Відтак він підморгує й виходить із кімнати або ж знову всідається у своє крісло, наче нічого й не трапилося.

Відколи я себе пам'ятаю, по всьому будинку були розклеєні маленькі білі папірці з охайними написами, зробленими чорною кульковою ручкою. Вони були приліплені до ніжок стільців, краєчків килимів, денець глечиків, антен радіоприймачів, шухляд, передніх спинок ліжок, телеекранів, ручок каструль і сковорідок; на них були вказані розміри тих речей, до яких вони й були приклеєні. Папірці висіли навіть на листі рослин, щоправда, такі написи були зроблені олівцем. Якось у дитинстві я обійшов будинок і позривав усі наліпки; мене відшмагали ременем і впродовж двох днів не випускали з кімнати. Пізніше батько вирішив, що мені корисно знати всі ці розміри настільки ж добре, наскільки вони були відомі йому, бо це допоможе сформулювати мій характер, тож мені доводилося годинами просиджувати над Книгою Розмірів (величезним швидкозшивачем, у якому дані з усіх наклейок були дбайливо розсортовані по кімнатах та категоріях речей) або обходити будинок із блокнотом і робити власні записи. І все це — на додачу до звичайних уроків, які батько давав мені з математики, історії тощо. Завдяки цьому майже не лишалося часу на ігри, що значною мірою мене обурювало. На той час точилася війна — здається, Мідії проти Мертвих Мух, — і доки я нидів у бібліотеці над книгою, намагаючись не заснути, засвоюючи безглузду імперську систему мір, вітер перекидав мої мушині армії з однієї половини острова на другу, а море, затопивши ставки

з мушлями, заносило їх піском. На щастя, цей грандіозний задум моєму батьку набрид, і тепер він задовольнявся тим, що ставив мені дивні неочікувані запитання стосовно ємності підставки для парасольок у пінтах або загальної площі всіх штор, які наразі висіли в будинку, в акрах.

— Я більше не відповідатиму на ці запитання, — сказав я батьку, несучи тарілку до раковини. — Нам давно вже варто було б перейти на метричну систему.

Він фиркнув у склянку, допиваючи своє віскі:

— Гектари й усі ці нісенітниці? Нізащо. Ти ж знаєш, що там усе засновується на вимірах земної кулі. Хіба мені варто пояснювати тобі, яке це безглуздя?

Я лише зітхнув і взяв із миски на підвіконні яблуко. Колись батько змусив мене повірити в те, що Земля — це не сфера, а стрічка Мебіуса. Він і досі стверджує, що вірить у це, і влаштовує справжні вистави, надсилаючи рукопис лондонським видавцям та намагаючись переконати їх видати книжку, у якій викладає свою точку зору, але я знаю, що то він просто пустує і найбільше задоволення отримує від удавання приголомшеної недовіри й праведного гніву, коли його рукопис урешті-решт повертається. Це трапляється приблизно раз на три місяці, і в мене немає жодних сумнівів, що без цього ритуалу йому жилося б набагато нудніше. Так чи інакше, це — одна з причин, чому у своїх безглузвих вимірюваннях він не переходить на метричну систему, хоча насправді йому просто ліньки.

— Що ти сьогодні робив?

Батько дивився на мене з другого кінця столу, катаючи порожню склянку по дерев'яній поверхні.

Я знизав плечима.

— Гуляв надворі й таке інше.

— Знову будував дамби? — кепкуючи, спитав він.

— Ні, — упевнено похитавши головою й відкусивши яблуко, відповів я. — Сьогодні — ні.

— Сподіваюсь, ти не нищив Божих створінь.

Я знову знизав плечима. Звісно ж, нищив. Де ж мені брати голови й тушки для Стівів і Бункера, якщо я нікого не вбиватиму, чорт забирай? Природних смертей замало. Але як це пояснити іншим?

— Іноді мені здається, що це тебе мали б тримати в лікарні, а не Еріка.

Він дивився на мене з-під темних брів і говорив доволі тихо. Колись такі розмови мене лякали, але тепер це в минулому. Мені майже сімнадцять, я вже не дитина. Згідно із законами Шотландії, я достатньо дорослий, щоб одружитися, не потребуючи дозволу батьків, і то вже цілий рік. Визнаю: можливо, сенсу мені одружуватися й небагато, утім, тут важливіший сам принцип.

Окрім того, я — не Ерік; я — це я, я — тут, та й по всьому. Я не чіпаю людей, і їм ліпше також триматися від мене подалі. Я не палю їхніх собак, не лякаю місцевих малюків жменями личинок і не набиваю їм писки черв'яками. Можливо, мешканці міста й кажуть: «О, знаєте, він дещо несповна розуму», — але то вони радше жартують (й іноді, щоб це підкреслити, навіть не крутять біля скроні пальцем); та мені начхати. Я навчився жити зі своєю вадою й окремо від решти, тож це мене не обходить.

Проте мій батько, схоже, намагається мені допекти; інакше він би такого не казав. Вочевидь, новини стосовно Еріка неабияк його шокували. Як на мене, він так само, як і я, знав, що Ерік повернеться, і переймався через те, що могло трапитися. Я його не звинувачував і не мав жодних сумнівів із приводу того, що він переймається й за мене. Я був утіленням злочину, а якщо Ерік повернеться й почне пакостити, може спливати Правда Про Френка.

Я не мав жодної реєстрації. Не мав свідоцтва про народження, не мав номера соціального страхування, нічого, що підтверджувало б моє існування. Я знаю, що це незаконно, і моєму батькові про це також відомо, тож мені здається, що іноді він шкодує з приводу рішення, яке прийняв сімнадцять років тому, коли ще був хіпі-анархістом, чи ким він там тоді був.

Не те що я страждав; справді. Мені це подобалося, до того ж я не міг поскаржитися на відсутність освіти. Імовірно, я краще знав шкільну програму, ніж більшість моїх однолітків. Хіба міг нарікати на правдивість деякої інформації, яку постачав мені батько. Однак з того часу, як я отримав можливість сам виходити в Портеніл і перевіряти те, що мене цікавило, у бібліотеці, батько був змушений говорити мені правду, утім, коли я був молодшим, він час від часу мене обдурював, відповідаючи на мої щирі, хоча й наївні запитання цілковитими

нісенітницями. Роками я вірив у те, що Пафос — це один із трьох мушкетерів, Феляція — персонаж «Гамлета», Порцеляна — китайське місто, а щоб добути «Гіннесс», ірландським селянам доводиться місити ногами торф.

Але тепер я можу дістатися найвищих полиць домашньої бібліотеки, а також завітати до портенільської, і в такий спосіб здатен перевірити правдивість будь-яких батькових тверджень, а тому він змушений казати мені правду. Гадаю, це добряче його дратує, але що вже тут вдієш? Прогрес не стоїть на місці.

Хай там як, але я все ж отримав освіту. Хоча мій батько й не міг утриматися від того, щоб не вдовольнити своє доволі інфантильне почуття гумору, подеколи підкладаючи мені свиню; він так чи інакше хотів пишатися своїм сином; а оскільки вдосконалити моє тіло нагоди не було, йому лишався тільки мій розум. Звідси й усі ці уроки. Мій батько — освічена людина, він багато чого мене навчив та й сам добряче підтягнув ті науки, на яких не надто знався, лишень задля того, щоб мати змогу вчити мене. Мій батько — доктор хімічних наук чи, може, біохімічних, у цьому я не впевнений. Схоже, він неабияк знається на медичних питаннях і, можливо, досі підтримує старі зв'язки, щоб мені завжди вчасно робили всі необхідні щеплення та ін'єкції, попри те що Національна служба охорони здоров'я навіть не підозрює про моє існування.

Я думаю, що після отримання диплома мій батько впродовж кількох років працював в університеті й, імовірно, зробив винахід; іноді він натякає, що отримує роялті за використання патенту чи щось таке, проте я підозрюю, що цей старий хіпі виживає лише за рахунок залишків родинного багатства Колдгеймів.

Наскільки мені відомо, наша родина жила в цій частині Шотландії приблизно дві сотні років, а то й більше, і раніше нам належало багато тутешньої землі. Але тепер у нас лишився тільки цей острів, а він доволі маленький, і під час відпливу його навіть островом не назвеш. Єдине, що залилося від нашого славетного минулого, — це назва популярного портенільського притону, старого занюханого паба «Колдгейм армз», куди я, незважаючи на те що, звісно ж, досі неповнолітній, інколи зазираю, аби подивитися на місцеву молодь, яка вдає з себе панк-гурти. Саме там я познайомився та й досі бачуся

з єдиною людиною, яку можу назвати своїм другом, — із Джеймі-карликом; щоб він міг побачити гурти, я беру його собі на плечі.

— Але не думаю, що він дістанеться аж так далеко. Його впіймають, — після тривалої задумливої паузи знову проказав батько.

Він підвівся, щоб сполоснути склянку. Я замугикав щось собі під ніс, до чого вдавався щоразу, коли мені хотілося усміхнутись або ж розсміятись, але я вважав, що ліпше цього не робити. Батько зиркнув на мене:

— Я йду в кабінет. Не забудь усе зачинити, гаразд?

— Ага, — кивнувши, відказав я.

— Добраніч.

Тато вийшов із кухні. Я сів і поглянув на свою лопату на ім'я Міцний Удар. До неї прилипли крупинки сухого піску; я їх струсив. Кабінет. Одним із моїх досі не задоволених бажань було потрапити в батьків кабінет. Підвал я принаймні бачив і час від часу там бував; мені знайомі всі кімнати на першому й третьому поверхах; горище цілком належить мені — там живе Осина Фабрика; але ця єдина кімната на другому поверсі мені невідома, я ніколи в ній не бував.

Я знаю, що він тримає там якісь хімікати і, підозрюю, проводить досліді, однак я й гадки не маю, як виглядає ця кімната всередині й чим він там насправді займається. Лиш іноді звідти долинають дивні запахи й чується постукування батькової палиці.

Я погладив довге руків'я лопатки, задумавшись про те, чи має батькова палиця ім'я. Сумнівно. Він не надає речам такого значення, як я. Утім я знаю: вони важливі.

Мені здається, що в кабінеті схована якась таємниця. Батько неодноразово на це натякав, хоча й туманно, лишень для того, щоб мене зацікавити, щоб мені закортіло його спитати й щоб він знав, що мені цього хочеться. Звісно ж, я не питаю, оскільки нізащо не отримав би гідної відповіді. Якби він щось мені й сказав, то це була б суцільна брехня, адже зрозуміло, що таємниця припинить бути таємницею, щойно він її розкриє, до того ж він, як і я, відчував, що під час мого дорослішання йому необхідно мати на мене бодай якийсь вплив; я вже не дитина. І тільки такі крихти фіктивної влади дозволяють йому вважати, нібито він контролює те, що, на його думку, є правильними стосунками між батьком і сином. Це виглядає справді жалюгідно,

проте завдяки цим маленьким іграм, таємницям і образливим зауваженням він просто намагається себе убезпечити.

Я відкинувся на спинку дерев'яного стільця й потягнувся. Запах кухні мені подобався. Їжа, бруд на наших гумових чоботях, а іноді ще й тонкий аромат кордиту, що долинав із підвалу, — коли я про все це думав, мене охоплювало відчуття приємного хвилювання й напруги. Коли ж дощить і наш одяг мокрий, тут пахне інакше. Узимку велика чорна піч пашіє жаром із духмяним ароматом плавнику або торфу, на кухні все запотіває й по склу тарабанить дощ. Ти поринаєш в обійми спокою, і тобі стає затишно, наче великому котові, що загорнувся у власний хвіст. Іноді мені хочеться, щоб ми завели kota. Колись у мене був котячий череп, але й той украли чайки.

Я вийшов із кухні й рушив коридором до туалету; треба було просратись. Сцяти мені не кортіло, бо вдень я обливав Стовпи, наділяючи їх своїм запахом і силою.

Сидячи там, я думав про Еріка, з яким трапилася така неприємна річ. Бідолашний псих. Я часто запитував себе: як би таке пережив я? Але це трапилося не зі мною. Я лишився тут, а Ерік поїхав геть; усе сталося десь-інде, та й по всьому. Я — це я, а тут — це тут.

Я прислухався — мені було цікаво, чи почую батька. Імовірно, він одразу вклався спати. Тато часто спить у кабінеті замість того, щоб іти до великої спальні на третьому поверсі, де розташована й моя кімната також. Мабуть, із тією спальнею в нього пов'язано забагато неприємних (або приємних) спогадів. Так чи інакше, хропіння я не почув.

Я ненавиджу постійно справляти нужду сидячи. Через мою прикру вадку зазвичай доводиться робити це по-жіночому, що неабияк бісить. Іноді в «Колдгейм Армз» я роблю це, стоячи біля пісуара, проте врешті-решт майже все потрапляє мені на руки або ноги.

Я натужився. Чвак, хлюп. Трохи води ляпнуло мені на дупу, і саме в цю мить задзвонив телефон.

— От лайно! — вилаявся я, а тоді сам із себе посміявся.

Підтершись і натягнувши штани, я зняв ланцюжок і вивалився в коридор, на ходу застібаючи ширіньку. Збіг широкими сходами на майданчик перед другим поверхом, де стояв наш єдиний телефон. Я постійно кажу батькові, щоб той установив кілька апаратів, але він говорить, що нам не так часто дзвонять і тому для цього немає жодних

підстав. Я встиг дістатися до телефону, доки на іншому кінці дроту ще не кинули слухавку. Тато на дзвінок не вийшов.

— Алло, — сказав я.

Телефонували з автомата.

— У-а-а-у-у! — гаркнув хтось.

Я відтулив слухавку від вуха й сердито на неї подивився. Звідти продовжувало долинати металеве верещання. Коли воно припинилось, я приклав її до вуха знову.

— Портеніл 531, — незворушно проказав я.

— Френку! Френку! Це я. Я! Гей, алло! Алло!

— Це луна на лінії чи ти все повторюєш двічі? — упізнавши голос Еріка, поцікавився я.

— І те, і те! Ха-ха-ха-ха-ха!

— Привіт, Еріку. Де ти?

— Тут! А де ти?

— Тут.

— Якщо ми обоє тут, то навіщо нам телефон?

— Скажи мені, де ти, доки в тебе не закінчились гроші.

— Але якщо вже ти *тут*, то мав би знати. Невже ти не знаєш, де ти є?

Він захихотів.

— Еріку, припини дуркувати, — спокійно мовив я.

— Я не дуркую. Я не скажу тобі, де я. Ти розповіси Ангусу, він розкаже поліції, і мене знову запхають у цей йобаний дурдом.

— Не матюкайся. Ти ж знаєш, що я цього не люблю. А татові я нічого не скажу.

— А я й не матюкаюсь. Це ж не слово з трьох літер. У слові «йобаний»... сім літер. Хіба сімка не твоє щасливе число?

— Ні. Слухай, скажи мені, де ти? Я хочу знати.

— Скажу, якщо ти назвеш мені своє щасливе число.

— Моє щасливе число — *е*.

— *Це* не число. *Це* літера.

— *Це* число. Трансцендентне число: 2,718...

— Ти змахлював. Я мав на увазі цілі числа.

— Варто було уточнити, — відказав я й зітхнув; почулося пицання, але врешті-решт Ерік закинув в автомат більше монет. — Хочеш, я тобі перетелефоную?

— Хо-хо. Так просто мене не надуриш. Менше з тим, як сам?

— Добре. Ати?

— Божевільно. Як же ще? — доволі обурено відказав він.

Я не зміг стримати усмішку.

— Слухай, як я розумію, ти прямуєш до нас. І якщо це так, прошу тебе, не пали більше собак, та й узагалі. Гаразд?

— Що ти таке несеш? Це ж я. Ерік. Я не палю собак! — закричав він. — Я не палю їбучих собак! За кого ти мене, у біса, маєш? Не звинувачуй мене в тому, що я палю цих їбучих собак! Вилупок малолітній! *Вилупок!*

— Добре, Еріку, вибач мені, вибач, — проказав я так швидко, як тільки зміг. — Я лише хочу, щоб із тобою все було гаразд. Будь обережним. Не роби нічого такого, що могло б налаштувати людей проти тебе. Розумієш? Люди бувають страшенно вразливими...

— Що ж... — мовив він.

Якийсь час я чув лише його подих, а тоді Ерік змінив тон:

— Так, я повертаюся додому. Ненадовго, лише щоб побачити, як ви там живете. Сподіваюсь, ви мешкаєте вдвох? Тільки ти і старий?

— Так, тут тільки ми. І я вже не дочекаюсь, коли тебе побачу.

— Добре, — на якусь мить він замовк. — Чому ви ніколи мене не навідували?

— Я... я думав, що батько їздив до тебе на Різдво.

— Хіба? Що ж... але чому *ти* ніколи не приїздив?

Його голос звучав жалібно. Я переніс вагу з однієї ноги на іншу, озирнувся й глянув на сходи, очікуючи побачити батька, що притулився до перил, або його тінь на стіні наступного сходового майданчика, де він ховався й підслуховував мої телефонні розмови, думаючи, що мені про це невідомо.

— Еріку, я не люблю полишати острів аж так надовго. Пробач, але коли я це роблю, у мене жахливо крутить живіт, неначе кишки вузлом сплітаються. Я просто не можу так далеко виїжджати, не можу лишатися десь на ніч або... Ну я просто не можу. Я хочу з тобою побачитись, але ти так далеко.

— Я наближаюся.

Ерік знову заговорив упевнено.

— Добре. Далеко тобі ще?

— Не скажу.

— Я ж назвав тобі своє щасливе число.

— А я збрехав. Я все одно не скажу тобі, де я.

— Це не...

— Кладу слухавку.

— А з татом не хочеш поговорити?

— Поки що ні. Я поговорю з ним пізніше, коли буду вже близько. Мені час іти. Побачимось. Бережи себе.

— Це *ти* бережи себе.

— А хіба є чого перейматись? Зі мною все буде гаразд. Що може зі мною трапитися?

— Просто не роби нічого такого, що могло б роздратувати інших. Ти й сам знаєш. Я до того, що вони зляться. Зокрема, якщо це стосується їхніх домашніх тварин. Тобто я не...

— Що? *Що?* Що ти там сказав про домашніх тварин? — закричав він.

— Нічого! Я просто казав.

— Ах ти гівнюк малий! — крикнув Ерік і заверещав: — Ти знову звинувачуєш мене в тому, що я палю собак, га? Натякаєш на те, що я набиваю дітям писки черв'яками та личинками? І на те, що я їх обсцикаю? Га?

— Ну... — обережно мовив я, бавлячись із дротом, — оскільки ти вже сам про це заговорив...

— Вилупок! *Вилупок!* Гівнюк малий! Я тебе вб'ю! Ти...

Я вже нічого не міг розчути, й мені довелося знову відтулити слухавку від вуха, бо ж Ерік почав гамселити своєю об стіни телефонної будки. Гучні удари накладалися на розмірене пицання — у нього закінчувалися гроші. Я поклав слухавку на важіль.

Зиркнувши вгору, я зауважив, що батька й досі ніде не видно. Прокравшись сходами наверх, я пропхнув голову між перил, однак на майданчику так само нікого не було. Я зітхнув і всівся на сходи. У мене з'явилося відчуття, що я не дуже добре повівся з Еріком під час нашої розмови. Я не надто ладнаю з людьми, і навіть попри те, що Ерік мій брат, після того як він збожеволів, я не бачив його протягом двох років.

Підвівшись, я спустився на кухню, щоб зачинити двері й забрати свої речі, а тоді пішов до ванної. Я вирішив подивитись у себе

в кімнаті телевизор або послухати радіо й рано вкласти спати, щоб прокинутися на світанку й зловити для Фабрики осу.

Я лежав на ліжку, слухаючи Джона Піла по радіо, завивання вітру, що кружляв довкола будинку, та плюскіт прибою. Із-під ліжка долинав дріжджевий запах мого домашнього пива.

Я знову думав про Жертовні Стовпи; цього разу я робив це зумисне, по черзі уявляючи собі кожен із них, пригадуючи їх розташування та складові, розглядаючи у своїй уяві те, що бачили їхні сліпі очиська, перемикаючись між ними, мов охоронець, який переключає на моніторі камери спостереження. Я відчував, що все було добре; як на мене, усе було гаразд. Мої мертві вартові, ці продовження мене, що скорилися моїй владі шляхом простої, проте остаточної капітуляції — смерті, — не відчували жодної загрози мені або острову.

Розплющивши очі, я знову ввімкнув нічник. Поглянув на себе у дзеркало туалетного столика, що стояв у протилежному кінці кімнати. Я лежав на покривалах у самих трусах.

Я занадто жирний. Не все аж так погано, до того ж моєї вини в цьому немає, утім, я все одно виглядаю не так, як би мені хотілося. Я щокатий. Сильний і здоровий, проте занадто гладкий. Мені хочеться мати похмурий і загрозливий вигляд; я мав би так виглядати, мені варто було б так виглядати, і я міг би так виглядати, якби не мій нещасний випадок. Дивлячись на мене, ніколи не скажеш, що я вбив трьох людей. Це нечесно.

Я знову вимкнув світло. Кімнату поглинула щільна темрява; доки мої очі до неї звикали, я не бачив навіть світла зірок. Можливо, попрошу в батька світлодіодний радіогодинник, хоча мій старий мідний будильник мені також неабияк подобається. Колись я прив'язав по осі до обох його мідних дзвіночків, і вранці, коли будильник дзвонить, по них б'є молоточок.

Я завжди прокидаюся раніше будильника, щоб мати змогу поспостерігати.

Розділ 2. Зміїний Парк

Я висипав купку попелу — усе, що лишилося від оси, — у сірникову коробку й загорнув її в стару фотографію, на якій були зображені Ерік і батько. На цій фотографії тато тримав портретне фото своєї першої дружини, Ерікової матері, і вона була єдиною, хто усміхався. Батько з відлюдькуватим виглядом витріщався в об'єктив. Малий Ерік, колупаючись у носі, дивився кудись убік; схоже, йому було нудно.

Ранок видався свіжим і прохолодним. Я бачив поволоку, що спускалася з гір на ліси, і туман, який завис над Північним морем. Удаючи рев літака й міцно притискаючи до боків бінокль та мішок, я щодуху біг по мокрому піску, там, де він був твердим і приємним. Порівнявшись із Бункером, я повернув углиб острова, трохи пригальмувавши на м'якому білому піску. Я оглядав викинуте морем сміття, перестрибуючи через нього, однак не побачив нічого цікавого й вартого порятунку, окрім старої медузи — пурпурової маси з чотирма блідими кільцями всередині. Я дещо змінив курс, щоб пролетіти над нею — «Т-р-р-р-р-ф-ф-ф-а-у! Т-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-р-ф-ф-ф-а-у!», — і на ходу копнув її ногою, здійнявши довкола себе фонтан із піску й решток медузи. «Пух-х-х-х-х!» — пролунав вибух. Я знову збочив із берега й помчав до Бункера.

Стовпи були в хорошому стані. Мішок із головами й тушками мені не знадобився. Я обійшов їх усі, витративши на це цілий ранок, і закопав мертву осу в паперовій труні не поміж двох найважливіших Стовпів, як спершу планував, а посеред стежки, прямо перед мостом. І доки був там, виліз по носійним тросам на вершечок опорної вежі й оглянув довколишню територію. Згори мені було видно дах будинку та одне зі слухових вікон на горищі. А також шпиль Церкви Шотландії в Портенілі й цівки диму, що здіймалися над міськими димарями. Діставши з лівої нагрудної кишені маленького ножа, я зробив обережний надріз на великому пальці лівої руки. Помастив червоним вершечок головної балки, з якою на вежі перетиналися двотаври, і витер маленьку ранку антисептичною серветкою з котрогось мого підсумка. Завершивши з цим, я зліз на землю й підібрав кульку підшипника, якою вчора влучив у табличку.

Перша місіс Колдгейм, Мері, Ерікова мати, померла вдома під час пологів. Голова Еріка виявилася для неї завеликою; у матері мого брата сталася кровотеча, і вона померла від втрати крові на шлюбному ложі в 1960-му. Упродовж усього свого життя Ерік страждав на доволі сильну мігрень, і я справді схильний вважати, що це пов'язано з тим, яким чином він з'явився на світ. На мою думку, і його мігрень, і смерть його матері мають безпосередній стосунок до Того, Що Трапилося з Еріком. Нещасний бідолаха; він просто опинився не в тому місці й не в той час, і тоді сталося щось украй неймовірне, щось, що геть випадково вплинуло на нього більше, ніж могло б вплинути на когось іншого, якби той потрапив у таку ж ситуацію. Утім, у цьому й полягає ризик полишати острів.

Якщо так подумати, то Ерік також вчинив убивство. Раніше я вважав себе єдиним убивцею в родині, проте брат усе ж заткнув мене за пояс, убивши свою мамку ще перед тим, як навчився дихати. Треба визнати, незумисне, утім, іноді намір — не головне.

Фабрика казала щось про вогонь.

Я досі думав про це й ніяк не міг зрозуміти, що ж воно означало насправді. Очевидне трактування — Ерік збирався палити собак, однак я занадто добре знав Фабрику, щоб тлумачити такі речі однозначно; мене не полишали підозри, що не все так просто.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

BOOK2GO
ЕЛЕКТРОННІ КНИГИ

КУПИТИ